C/2025/988

13.2.2025.

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Skaidrojošās vadlīnijas par to, kā pēc no Ukrainas pārvietoto personu pagaidu aizsardzības perioda pagarināšanas pēc 2025. gada 6. marta piemērot 4. un 6. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2022/1280, ar ko, ņemot vērā Krievijas iebrukumu Ukrainā, nosaka īpašus un pagaidu pasākumus attiecībā uz autovadītāja dokumentiem, ko Ukraina izdevusi saskaņā ar tās tiesību aktiem

(C/2025/988)

1. Ievads

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/1280 ([1]) stājās spēkā 2022. gada 27. jūlijā. Tā nosaka dažus pasākumus attiecībā uz autovadītāja dokumentiem, kurus Ukraina izdevusi saskaņā ar tās tiesību aktiem un kuru turētāji ir personas, kam saskaņā ar Padomes Direktīvu 2001/55/EK ([2]) un Padomes Īstenošanas lēmumu (ES) 2022/382 ([3]) ir pagaidu aizsardzība vai pienācīga aizsardzība saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Saskaņā ar Regulas (ES) 2022/1280 9. panta 2. punktu to beidz piemērot nākamajā dienā pēc tam, kad saskaņā ar Direktīvas 2001/55/EK 6. pantu beidzas no Ukrainas pārvietoto personu pagaidu aizsardzības piemērošanas periods, kā teikts minētās direktīvas 4. pantā.

Šajās skaidrojošajās vadlīnijās ir sniegta Komisijas interpretācija par Regulas (ES) 2022/1280 4. un 6. pantu, ņemot vērā no Ukrainas pārvietoto personu pagaidu aizsardzības perioda pagarināšanu pēc 2025. gada 6. marta. To mērķis ir atvieglot Regulas (ES) 2022/1280 konsekventu piemērošanu un izpildi, kā arī palīdzēt dalībvalstu iestādēm šajā ziņā.

Šīs vadlīnijas nerada jaunus tiesību aktu noteikumus. Turklāt Komisija vēlētos uzsvērt, ka autoritatīva Savienības tiesību aktu interpretācija ir vienīgi Eiropas Savienības Tiesas kompetencē.

2. Pagaidu aizsardzības perioda ilgums

Ar Īstenošanas lēmumu (ES) 2022/382 tika konstatēta no Ukrainas pārvietoto personu masveida pieplūduma esība Direktīvas 2001/55/EK 5. panta nozīmē, un tāpēc tika ieviesta minēto pārvietoto personu pagaidu aizsardzība. Saskaņā ar Direktīvas 2001/55/EK 4. panta 1. punktu pagaidu aizsardzība sākotnēji tika piešķirta uz vienu gadu, proti, līdz 2023. gada 4. martam, un pēc tam to automātiski pagarināja par vēl vienu gadu līdz 2024. gada 4. martam. Saskaņā ar Direktīvas 2001/55/EK 4. panta 2. punktu Padome 2023. gada oktobrī nolēma pagarināt pagaidu aizsardzības ilgumu par vēl vienu gadu līdz 2025. gada 4. martam ([4]). Tā kā pagaidu aizsardzības cēloņi joprojām pastāv, Padome 2024. gada jūnijā nolēma pagarināt no Ukrainas pārvietotajām personām piešķirtās pagaidu aizsardzības periodu par vēl vienu gadu līdz 2026. gada 4. martam ([5]).

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/1280 (2022. gada 18. jūlijs), ar ko, ņemot vērā Krievijas iebrukumu Ukrainā, nosaka īpašus un pagaidu pasākumus attiecībā uz autovadītāja dokumentiem, ko Ukraina izdevusi saskaņā ar tās tiesību aktiem (OV L 195, 22.7.2022., 13. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/1280/oj).

([2]) Padomes Direktīva 2001/55/EK (2001. gada 20. jūlijs) par obligātajiem standartiem, lai pārvietoto personu masveida pieplūduma gadījumā sniegtu tām pagaidu aizsardzību, un par pasākumiem, lai līdzsvarotu dalībvalstu pūliņus, uzņemot šādas personas un uzņemoties ar to saistītās sekas (OV L 212, 7.8.2001., 12. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/55/oj).

([3]) Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2022/382 (2022. gada 4. marts), ar ko Direktīvas 2001/55/EK 5. panta nozīmē konstatē no Ukrainas pārvietoto personu masveida pieplūduma esamību un nosaka pagaidu aizsardzības ieviešanu (OV L 71, 4.3.2022., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/382/oj).

([4]) Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2023/2409 (2023. gada 19. oktobris), ar ko pagarina ar Īstenošanas lēmumu (ES) 2022/382 ieviesto pagaidu aizsardzību (OV L, 2023/2409, 24.10.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2023/2409/oj).

([5]) Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2024/1836 (2024. gada 25. jūnijā), ar ko pagarina ar Īstenošanas lēmumu (ES) 2022/382 ieviesto pagaidu aizsardzību (OV L, 2024/1836, 3.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/1836/oj).

Šķiet, ka Regulas (ES) 2022/1280 pieņemšanas laikā tika uzskatīts, ka maksimālais iespējamais no Ukrainas pārvietotajām personām piešķirtās pagaidu aizsardzības ilgums, ņemot vērā iespējamos tā pagarinājumus saskaņā ar Direktīvas 2001/55/EK 4. pantu, ir trīs gadi ([6]).

Regulā (ES) 2022/1280 ir paredzēts Savienības teritorijā atzīt derīgas transportlīdzekļa vadītāja apliecības, kuras izdevusi Ukraina un kuru turētāji ir personas, kam ir pagaidu aizsardzība vai pienācīga aizsardzība saskaņā ar valsts tiesību aktiem, un, ievērojot dažus nosacījumus, izdot minētajām personām īpašus transportlīdzekļa vadītāja pagaidu dokumentus. Lai līdz minimumam samazinātu administratīvo slogu dalībvalstīm un izvairītos no vairākkārtējas pagarināšanas, tika nolemts, ka transportlīdzekļa vadītāja dokumentos, kas izdoti saskaņā ar Regulu (ES) 2022/1280, ir jānorāda pēdējais iespējamais derīguma termiņš. Šim datumam bija jāatbilst no Ukrainas pārvietoto personu pagaidu aizsardzības maksimālajam iespējamajam termiņam, par kuru pieņemšanas brīdī tika uzskatīts 2025. gada 6. marts. Tomēr saskaņā ar Regulas (ES) 2022/1280 4. panta 3. punktu un 6. panta 3. punktu neatkarīgi no dokumentos norādītā derīguma termiņa to maksimālajam administratīvajam derīgumam jāatbilst pagaidu aizsardzības ilgumam vai pienācīgas aizsardzības ilgumam saskaņā ar valsts tiesību aktiem (izņemot gadījumus, kad turētājam ir Savienības parauga vadītāja apliecība, kurā atzīmēts īpašais Savienības pagaidu kods "95.01", kā minēts Regulas (ES) 2022/1280 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā, un minētā dokumenta derīguma termiņš beidzas agrāk).

3. **Transportlīdzekļa vadītāja pagaidu dokumenti, kas izdoti saskaņā ar Regulu (ES) 2022/1280**

3.1. **Transportlīdzekļa vadītāja kvalifikācijas kartes, kas izdotas saskaņā ar Regulas (ES) 2022/1280 4. pantu**

Ikvienam, kas vēlas sākt strādāt par dažu kravu vai pasažieru pārvadāšanai paredzētu autotransportlīdzekļu vadītāju Savienībā, pirms tam ir jāiegūst sākotnējā kvalifikācija, kas prasīta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2022/2561 ([7]). Dažos gadījumos sākotnējā kvalifikācija var ietvert 140–280 stundu kursu apmeklēšanu un eksāmena nokārtošanu. Gan autovadītājiem, kas ir kādas dalībvalsts valstspiederīgie, gan tiem, kas ir trešās valsts valstspiederīgie un kurus nodarbina vai izmanto kādā dalībvalstī iedibināts uzņēmums, šī sākotnējā kvalifikācija jāiegūst Savienībā (pirmajā gadījumā dalībvalstī, kurā ir viņu pastāvīgā dzīvesvieta, un otrajā gadījumā dalībvalstī, kurā ir iedibināts uzņēmums, kas tos nodarbina, vai kura tiem izdevusi darba atļauju). Pēc sākotnējās kvalifikācijas sekmīgas iegūšanas attiecīgajam transportlīdzekļa vadītājam izdod profesionālās kompetences sertifikātu, kas apliecina sākotnējo kvalifikāciju.

Dažos gadījumos prasības un nosacījumi profesionālās kompetences sertifikāta izdošanai trešās valstīs ir līdzīgas prasībām un nosacījumiem Savienībā. Saskaņā ar Asociācijas nolīguma starp Eiropas Savienību un Eiropas Atomenerģijas kopienu un to dalībvalstīm, no vienas puses, un Ukrainu, no otras puses ([8]), 368. panta 1. punktu un XXXII pielikumu Ukraina ir tuvinājusi savu valsts tiesību aktu noteikumus Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/59/EK ([9]) (Direktīvas (ES) 2022/2561 priekštece) noteikumiem attiecībā uz autotransportlīdzekļa vadītājiem, kas veic starptautiskos pārvadājumus. Tāpēc dalībvalstis var piemērot paātrinātu procedūru, lai saskaņā ar Regulas (ES) 2022/1280 4. pantu minētajiem transportlīdzekļa vadītājiem piešķirtu profesionālās kompetences sertifikātu, kas izdots Savienībā, ja viņiem ir Ukrainas izdota vadītāja kvalifikācijas karte un ir piešķirta pagaidu aizsardzība vai pienācīga aizsardzība saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Tā vietā, lai apgūtu pilnīgu sākotnējo kvalifikāciju saskaņā ar Direktīvu (ES) 2022/2561, šādiem transportlīdzekļa vadītājiem ir jāapgūst tikai 35–60 stundu obligātā papildu apmācība, pirms tiem tiek izdota vadītāja kvalifikācijas karte ar īpašo Savienības pagaidu kodu "95.01 (ne ilgāk kā līdz 06.03.2025.)", kas nozīmē *"Vadītājs, kas ir APA turētājs un atbilst arodprasmes pienākumam – izdots īpašos apstākļos tikai uz pagaidu aizsardzības ilgumu"*, vai pirms transportlīdzekļa vadītāja apliecībā vai vadītāja atestātā tiek atzīmēts tas pats īpašais Savienības pagaidu kods. Uzskata, ka šādu transportlīdzekļa vadītāja kvalifikācijas karšu, vadītāja apliecību vai vadītāja atestātu turētāji ir izpildījuši prasību par obligāto sākotnējo kvalifikāciju, kas nepieciešama transportlīdzekļa vadītāja darbības veikšanai.

([6]) Skatīt Regulas (ES) 2022/1280 14. apsvērumu.

([7]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2561 (2022. gada 14. decembris) par dažu kravu vai pasažieru pārvadāšanai paredzētu autotransporta līdzekļu vadītāju sākotnējās kvalifikācijas iegūšanu un periodisku apmācību (OV L 330, 23.12.2022., 46. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2561/oj).

([8]) OV L 161, 29.5.2014., 3. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2014/295/oj.

([9]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/59/EK (2003. gada 15. jūlijs) par dažu kravu vai pasažieru pārvadāšanai paredzētu autotransporta līdzekļu vadītāju sākotnējās kvalifikācijas iegūšanu un periodisku apmācību, par Padomes Regulas (EEK) Nr. 3820/85 un Padomes Direktīvas 91/439/EEK grozīšanu un Padomes Direktīvas 76/914/EEK atcelšanu (OV L 226, 10.9.2003., 4. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2003/59/oj).

Sevišķi svarīgs ir Regulas (ES) 2022/1280 4. panta 3. punkts, kurā noteikts, ka:

"Neskarot jebkādus turpmākus Savienības aktus par pagaidu aizsardzības ilgumu, [...] šādās vadītāja kvalifikācijas kartēs vai līdzās vadītāja apliecībā atzīmētajam īpašajam Savienības pagaidu kodam norādītais derīguma termiņš ir 2025. gada 6. marts.

Tomēr ***neatkarīgi no minētajos dokumentos norādītā datuma to administratīvais derīgums atbilst pagaidu aizsardzības ilgumam pārvietotajām personām no Ukrainas****, kā minēts Direktīvas 2001/55/EK 4. pantā, turētājam piešķirtās pienācīgās aizsardzības ilgumam saskaņā ar valsts tiesību aktiem vai vadītāja apliecības derīguma termiņam, atkarībā no tā, kas beidzas agrāk. [...]".*

3.2. **Vadītāja apliecības, kas izdotas saskaņā ar Regulas (ES) 2022/1280 6. pantu**

Ja persona, kam piešķirta pagaidu aizsardzība vai pienācīga aizsardzība saskaņā ar valsts tiesību aktiem, ir pazaudējusi savu vadītāja apliecību vai minētā apliecība tai ir nozagta un ja var pārbaudīt minētās personas tiesības vadīt transportlīdzekli, kas iegūtas saskaņā ar Ukrainā piemērojamajiem tiesību aktiem, dalībvalstis minētajai personai var izdot Savienības parauga vadītāja apliecību saskaņā ar Regulas (ES) 2022/1280 6. pantu. To darot, dalībvalstis vadītāja apliecības 12. ailē atzīmē īpašo Savienības pagaidu kodu "99.01 (ne ilgāk kā līdz 06.03.2025.)", kas nozīmē *"Īpaša izdošana, kas derīga tikai pagaidu aizsardzības laikā (zaudēta vai nozagta UA apliecība)".*

Sevišķi svarīgs ir Regulas (ES) 2022/1280 6. panta 3. punkts, kurā noteikts, ka:

"[…] Neskarot jebkādus turpmākus Savienības aktus par pagaidu aizsardzības ilgumu, [...] šādā vadītāja apliecībā norādītais derīguma termiņš ir 2025. gada 6. marts. Tomēr ***neatkarīgi no šādā vadītāja apliecībā norādītā datuma tās administratīvais derīgums atbilst pagaidu aizsardzības ilgumam pārvietotām personām no Ukrainas****, kā minēts Direktīvas 2001/55/EK 4. pantā, vai turētāja pagaidu aizsardzības vai pienācīgas aizsardzības ilgumam saskaņā ar valsts tiesību aktiem, atkarībā no tā, kas beidzas agrāk. [...]"*

4. **Regulas (ES) 2022/1280 4. un 6. panta piemērošana, ņemot vērā no Ukrainas pārvietoto personu pagaidu aizsardzības perioda pagarināšanu pēc 2025. gada 6. marta**

No 3. punktā minētajiem noteikumiem ir skaidrs, ka transportlīdzekļa vadītāja pagaidu dokumenti, kas saskaņā ar Regulu (ES) 2022/1280 izdoti no Ukrainas pārvietotām personām, kurām ir pagaidu aizsardzība vai pienācīga aizsardzība saskaņā ar valsts tiesību aktiem, ir derīgi tik ilgi, līdz beidzas pagaidu aizsardzība vai pienācīga aizsardzība saskaņā ar valsts tiesību aktiem, neatkarīgi no minētajos dokumentos norādītā datuma ("*neatkarīgi no*" minētā datuma) ([10]). Kā skaidri noteikts minētajos pantos, šo dokumentu administratīvais derīgums "**atbilst**" pagaidu aizsardzības ilgumam.

No tā izriet, ka īpašajiem Savienības pagaidu kodiem "95.01" un "99.01" līdztekus atzīmējamā frāze ("(ne ilgāk kā līdz 06.03.2025.)"), kas jāiekļauj minētajos pagaidu dokumentos, kuri izdoti saskaņā ar Regulu (ES) 2022/1280 atbilstīgi tās 4. panta 1. punktam un 6. panta 2. punktam, arī ir jālasa, ņemot vērā šo svarīgo minētās regulas noteikumu, kam ir pārākums.

Praktiskā piemērošana

Ņemot vērā Regulas (ES) 2022/1280 darbības jomu un mērķus un lai nodrošinātu tās noteikumu saskaņotu piemērošanu, kamēr no Ukrainas pārvietoto personu pagaidu aizsardzības maksimālais ilgums joprojām nav zināms, Komisija uzskata, ka nolūkā samazināt juridisko nenoteiktību īpašie Savienības pagaidu kodi "95.01" un "99.01", kas izdoti saskaņā ar Regulu (ES) 2022/1280, vairs nebūtu jāpapildina ar frāzi "(ne ilgāk kā līdz 06.03.2025.)".

([10]) Ja vien minēto dokumentu administratīvais derīgums nebeidzas agrāk citu iemeslu dēļ, kā noteikts Regulas (ES) 2022/1280 4. panta 3. punktā. Piemēram, vadītāja apliecību, kurās atzīmēts īpašais Savienības kods "95.01", administratīvā derīguma termiņš var būt īsāks par pagaidu aizsardzības periodu.

Lai gan šis maksimālais derīguma termiņš līdz šim transportlīdzekļa vadītāja pagaidu dokumentos ir ticis norādīts, lai atvieglotu izpildi, tas vairs nav nepieciešams vai efektīvi šādos nolūkos. Turklāt nepastāv risks, ka varētu rasties pārpratumi, jo minētie īpašie Savienības pagaidu kodi tiek izdoti tikai saskaņā ar Regulu (ES) 2022/1280 un uz tās piemērošanas laiku. (Tas neskar to, ka minēto dokumentu administratīvais derīgums var beigties agrāk citu iemeslu dēļ, kā noteikts Regulas (ES) 2022/1280 4. panta 3. punktā.)

Lai izvairītos no iespējamiem pārpratumiem Regulas (ES) 2022/1280 4. un 6. panta piemērošanā, Komisija attiecīgi uzskata, ka dalībvalstīm būtu jāvadās pēc šādiem punktiem.

— Frāzes "(ne ilgāk kā līdz 06.03.2025.)" pievienošana īpašajiem Savienības pagaidu kodiem "95.01" un "99.01", kas izdoti attiecīgi saskaņā ar Regulas (ES) 2022/1280 4. un 6. pantu, vairs nav lietderīga.

— Līdzīgā kārtā gadījumos, kad šī frāze jau ir iekļauta attiecīgajos transportlīdzekļa vadītāja dokumentos, tai nav pašreizējas juridiskas nozīmes un tā faktiski ir novecojusi.

— Transportlīdzekļa vadītāja kvalifikācijas karšu ar īpašo Savienības pagaidu kodu "95.01" vai tā paša koda, kas atzīmēts vadītāja apliecībās vai vadītāja atestātos, administratīvais derīgums jāinterpretē tādējādi, ka tas **atbilst** no Ukrainas pārvietoto personu **pagaidu aizsardzības ilgumam** (pat ja tas turpinās pēc 2025. gada 6. marta), turētāja pienācīgas aizsardzības ilgumam saskaņā ar valsts tiesību aktiem vai vadītāja apliecības derīguma termiņam, atkarībā no tā, kurš termiņš beidzas agrāk.

— Vadītāja apliecību ar īpašo Savienības pagaidu kodu "99.01" administratīvais derīgums jāinterpretē tādējādi, ka tas **atbilst** no Ukrainas pārvietoto personu **pagaidu aizsardzības ilgumam** (pat ja tas turpinās pēc 2025. gada 6. marta) vai turētāja pienācīgas aizsardzības ilgumam saskaņā ar valsts tiesību aktiem, atkarībā no tā, kurš termiņš beidzas agrāk.

— Dalībvalstīm, kuras ir piemērojušas vai gatavojas piemērot Regulas (ES) 2022/1280 4. un/vai 6. pantu, turpmāk šie īpašie Savienības pagaidu kodi transportlīdzekļa vadītāja pagaidu dokumentos būtu jāatzīmē, nenorādot derīguma termiņu.